

Секція С4 Психологія	
УДК 159.9(4)	
Дата першого надходження статті до видання	2026-08-02
Дата прийняття статті до друку після рецензування	2026-09-02
Дата публікації/оприлюднення	2026-09-02

Гештальтпсихологія у європейському науковому просторі: виклики, ключові постаті та вплив на сучасну психологію

Слободяник Володимир Іванович

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології та соціально-гуманітарних дисциплін,
Національний лісотехнічний університет України
м. Львів, Україна
<https://orcid.org/0000-0001-6533-3453>

Стельмах Оксана Вячеславівна

кандидат психологічних наук, доцент,
заступник начальника кафедри практичної психології та педагогіки,
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
м. Львів, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-4097-6388>

Шикула Олександра Петрівна

кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри психології та соціально-гуманітарних дисциплін,
Національний лісотехнічний університет України
м. Львів, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-4298-877X>

Перепелиця Анна Володимирівна

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології і педагогіки,
Національний університет фізичного виховання і спорту України
м. Київ, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-4164-1600>

Анотація. У статті розглянуто розвиток гештальтпсихології в європейському науковому просторі, її теоретико-методологічні засади, внесок ключових представників та вплив основних принципів на сучасну психологію. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю переосмислення наукової спадщини гештальтпсихології в контексті сучасних когнітивних, нейропсихологічних і прикладних досліджень психічної діяльності.

Метою статті є визначення особливостей становлення гештальтпсихології в європейському науковому просторі, систематизація внеску її ключових представників та обґрунтування впливу гештальтпринципів на розвиток сучасної психології.

Методологічну основу становить історико-генетичний підхід. Використано методи теоретичного аналізу, порівняння, систематизації та узагальнення наукових джерел, а також структурно-функціональний і контент-аналітичний підходи.

Результати дослідження засвідчили, що виникнення гештальтпсихології стало важливим етапом методологічної трансформації європейської психології початку ХХ

століття, сприявши переходу від елементаристського до цілісного розуміння психічних процесів. Систематизовано внесок М. Вертгеймера, В. Келера та К. Коффки у формування теоретичного ядра наряду. Визначено провідне значення принципів цілісності, перцептивної організації, фігури і фону, інсайту та структурної перебудови проблемної ситуації для сучасного психологічного знання. Обґрунтовано трансформаційний вплив гештальтпсихології на когнітивну психологію, психологію сприймання, когнітивну нейронауку, психологію творчості та дослідження візуальної комунікації.

Наукова новизна полягає у комплексній систематизації взаємозв'язку між історичним становленням гештальтпсихології, внеском її представників і сучасною трансформацією гештальтпринципів.

Практичне значення полягає у можливості використання результатів у викладанні загальної, когнітивної та історії психології, підготовці навчально-методичних матеріалів, а також дослідженнях сприймання, мислення, творчості та організації візуальної і цифрової інформації.

Ключові слова: організація психічних процесів, цілісне сприймання, когнітивна структура, розв'язання проблем, інсайтне мислення, перцептивні закономірності, візуальне сприймання, системний підхід, когнітивна наука, психологічна методологія.

Gestalt psychology in the European scientific space: challenges, key figures and influence on modern psychology

Slobodianyk Volodymyr

Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Psychology and Social-Humanitarian
Disciplines, National Forestry University of Ukraine
Lviv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0001-6533-3453>

Stelmakh Oksana

PhD in Psychology, Associate Professor,
Deputy Head of the Department of Practical Psychology and Pedagogy,
Lviv State University of Life Safety
Lviv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-4097-6388>

Shykula Oleksandra

PhD in Philosophy,
Associate Professor of the Department of Psychology and Social-Humanitarian
Disciplines, National Forestry University of Ukraine
Lviv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-4298-877X>

Perepelytsia Anna

Candidate of Psychological Sciences, Assistant Professor,
Associate Professor of the Department of Psychology and Pedagogy,
National University of Ukraine on Physical Education and Sports Ukraine
Kyiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-4164-1600>

Abstract. The article examines the development of Gestalt psychology in the European scientific space, its theoretical and methodological foundations, the contribution of key

representatives and the influence of basic principles on modern psychology. The relevance of the study is due to the need to rethink the scientific heritage of Gestalt psychology in the context of modern cognitive, neuropsychological and applied research on mental activity.

The aim of the article is to determine the features of the formation of Gestalt psychology in the European scientific space, systematize the contribution of its key representatives and substantiate the influence of Gestalt principles on the development of modern psychology.

The methodological basis is the historical-genetic approach. The methods of theoretical analysis, comparison, systematization and generalization of scientific sources, as well as structural-functional and content-analytic approaches are used.

The results of the study showed that the emergence of Gestalt psychology was an important stage in the methodological transformation of European psychology at the beginning of the 20th century, contributing to the transition from an elemental to a holistic understanding of mental processes. The contribution of M. Wertheimer, W. Köhler and K. Koffka to the formation of the theoretical core of the direction is systematized. The leading importance of the principles of integrity, perceptual organization, figure and background, insight and structural restructuring of the problem situation for modern psychological knowledge is determined. The transformational impact of Gestalt psychology on cognitive psychology, psychology of perception, cognitive neuroscience, psychology of creativity and research on visual communication is substantiated.

The scientific novelty lies in the comprehensive systematization of the relationship between the historical formation of Gestalt psychology, the contribution of its representatives and the modern transformation of Gestalt principles.

The practical significance lies in the possibility of using the results in teaching general, cognitive, and historical psychology, preparing educational and methodological materials, as well as research into the perception, thinking, creativity, and organization of visual and digital information.

Keywords: organization of mental processes, holistic perception, cognitive structure, problem solving, insight-based thinking, perceptual patterns, visual perception, systems approach, cognitive science, psychological methodology.

Вступ

Актуальність проблеми. Гештальтпсихологія займає особливе місце в історії європейської психології, оскільки її поява на початку XX століття була реакцією на обмеження редукціоністських підходів до пояснення психічних процесів. На відміну від традиції, яка розглядала психіку як сукупність окремих елементів та реакцій, гештальтпсихологи запропонували радикально інше розуміння психічної реальності: цілісний погляд на структури, організацію досвіду та моделі сприйняття. Принцип, що «ціле більше, ніж сума його частин», сформував специфічні характеристики цієї нової наукової галузі та започаткував фундаментальну переорієнтацію дослідницьких цілей, методів та пояснювальних моделей психології.

Значення гештальтпсихології для європейської наукової спільноти впливає не лише з її історичної актуальності, а й з необхідності критичного аналізу її внеску в розвиток сучасних психологічних концепцій. Зародившись у Німеччині, гештальтпсихологія поступово поширилася за межі своєї національної наукової традиції та активно взаємодіяла з іншими європейськими школами психології, філософії, феноменології та когнітивної науки. Її розвиток відбувався на тлі глибоких соціально-культурних та політичних потрясінь у першій половині XX століття, включаючи міграцію дослідників, розвиток університетських центрів та поширення гештальт-ідей за межами Європи.

Складність цього дослідження полягає в необхідності всебічного розуміння суперечливого розвитку гештальтпсихології як наукового напрямку. З одного боку, її

прихильники: М. Вертгеймер, В. Келер, К. Коффка, К. Дункер, розробили новий погляд на розумову діяльність і заклали підґрунтя для експериментального дослідження структур сприйняття, мислення, вирішення проблем і навчання. З іншого боку, гештальтпсихології довелося подолати численні теоретичні та методологічні труднощі, пов'язані з визначенням природи форм, взаємозв'язком між цілісними та елементарними аспектами психіки, доцільністю об'єктивного експериментального дослідження феноменів свідомості, а також конкуренцією з боку біхевіоризму, психоаналізу, структуралізму та інших психологічних шкіл.

Трансформація ідей гештальтпсихології в подальший розвиток психологічної науки заслуговує на особливу увагу. Хоча класична гештальтпсихологія, як самостійна наукова школа, більше не займає домінуючого положення в психології, її фундаментальні принципи залишаються очевидними в сучасних дослідженнях сприйняття, когнітивних процесів, уваги, мислення, навчання, соціального сприйняття та психології мистецтва. Закони перцептивної організації, принципи фігури-фону, близькості, подібності, замкнутості, безперервності та значущості утворюють важливу основу для розвитку когнітивної психології, нейропсихології, дизайну, візуальної комунікації та досліджень взаємодії людини з інформаційним середовищем.

Водночас, сучасний європейський науковий простір вимагає переосмислення гештальтпсихології, включаючи сучасні міждисциплінарні підходи. Розвиток когнітивної науки, нейронауки, перцептивної психології, штучного інтелекту та цифрових технологій підкреслює важливість принципу холізму для розуміння складних форм людського пізнання в умовах інформаційного перевантаження та цифровізації повсякденного життя. У цьому контексті гештальт-підхід можна розглядати не лише як історичну віху в розвитку психології, але й як концептуальний ресурс для розуміння механізмів, за допомогою яких структурується та організовується людський досвід.

Отже, наукова проблема полягає в необхідності систематизованого аналізу витоків та розвитку гештальтпсихології в європейській науковій спільноті. Це передбачає визначення ключових фігур та теоретичних і методологічних питань, що супроводжували появу цієї школи думки, а також з'ясування їхнього впливу на сучасну психологію. Особливо важливо переглянути спадщину гештальтпсихології у світлі сучасної психології. Це дозволить нам простежити спадкоємність наукових ідей та визначити актуальність принципу холізму для пояснення психічних процесів у сучасному європейському науковому дискурсі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасна гештальтпсихологія характеризується переоцінкою своїх основних принципів у контексті розвитку когнітивної психології, нейронауки та досліджень сприйняття. У сучасних наукових публікаціях гештальтпсихологія розглядається не лише як історична школа психології, але й як важлива теоретична основа сучасних концепцій організації перцептивного досвіду. Зокрема, Р. Гольдштейн (R. Goldstein) [1], М. Айзенк (M. Eysenck) та М. Кін (M. Keane) [2] пов'язують гештальт-принципи із сучасним розумінням перцептивної організації та наголошують, що сприйняття передбачає активне структурування інформації, а не просто накопичення ізольованих сенсорних елементів.

Подібної позиції дотримуються дослідники, які аналізують механізми зорового сприйняття. У сучасній психології принципи близькості, подібності, замкнутості, безперервності та взаємозв'язків фігура-фон вважаються важливими закономірностями в організації зорової інформації [3; 4]. Сучасні підходи також значно розширюють класичну гештальтпсихологію, враховуючи роль уваги, попереднього досвіду, контексту та когнітивних очікувань. У той час як класична гештальтпсихологія в першу чергу зосереджувалася на структурних властивостях стимулюючого середовища, сучасні дослідження розглядають перцептивну організацію як результат взаємодії між властивостями стимулу та діяльністю суб'єкта [1; 2].

Ключовий напрямок сучасного відродження гештальтпсихології лежить у вивченні інсайту та творчого мислення. Класична ідея раптової реструктуризації проблемної ситуації, запропонована М. Вертгеймером (M. Wertheimer) [5] та В. Келером (W. Köhler) [6], отримала подальший розвиток у сучасній когнітивній психології. Наприклад, С. Куніос (S. Kounios) та М. Біман (M. Beeman) [7] вважають інсайт специфічною формою вирішення проблем, яка передбачає реструктуризацію інформації та раптову появу нового розуміння цієї інформації. Сучасні дослідження доповнюють гештальт-підхід, аналізуючи роль уваги, пам'яті, семантичних зв'язків та нейрокогнітивних механізмів. Це дозволяє розглядати гештальт-ідею «реструктуризації» як одну з передумов сучасних моделей творчого та інтуїтивного мислення.

Інша група досліджень пов'язує принципи гештальтпсихології із сучасним нейробіологічним розумінням функції мозку. Дослідження в когнітивній нейронауці підкреслюють, що сприйняття цілісних об'єктів включає складні взаємодії на кількох рівнях обробки інформації [8; 9]. Таким чином, сучасні дослідження частково підтверджують основну ідею гештальтпсихології про те, що неможливо повністю пояснити психічні переживання за допомогою механістичного аналізу їх окремих компонентів.

Водночас, сучасні автори критично ставлять під сумнів можливість безпосереднього застосування класичних законів гештальт-теорії до всіх видів психічної діяльності. У сучасній когнітивній психології контекстуальні, низхідні та інтегративні перцептивні механізми набувають дедалі більшого значення [2; 3]. Це означає, що цілісність ментального образу залежить не лише від об'єктивної структури стимулу, а й від попередніх знань, очікувань, цілей та поточного стану суб'єкта. Такий підхід, у певному сенсі, ставить під сумнів класичну позицію щодо автономії гештальт-структур.

Застосування принципів гештальту до сучасних цифрових та візуальних середовищ також становить великий інтерес. Принципи перцептивної організації використовуються в дослідженнях дизайну, візуальної комунікації, інтерфейсів та взаємодії людини з комп'ютером у цифрових технологіях [10; 11]. У цьому контексті гештальт-підхід має важливі практичні наслідки, оскільки допомагає пояснити, як люди структурують великі обсяги візуальної інформації та ідентифікують важливі елементи оточуючого їх середовища.

Сучасна історична психологія наголошує на необхідності переоцінки внеску провідних гештальтпсихологів у розвиток європейської психологічної традиції. Наукова спадщина М. Вертгеймера (M. Wertheimer) [5], В. Келера (W. Köhler) [6] та К. Коффки (K. Koffka) [12] розглядається в контексті розвитку експериментальної психології, феноменології та виникнення когнітивної науки. Гештальтпсихологія представлена не як замкнена теоретична система, а як наукова традиція, з якої деякі ідеї були інтегровані в інші галузі психології.

Порівняння сучасних підходів виявляє консенсус щодо фундаментальної важливості принципу цілісності для розуміння сприйняття та когнітивної діяльності. Водночас виникають розбіжності в поясненні механізмів формування цілісного образу: одні автори зосереджуються на законах перцептивної організації, інші ж розглядають когнітивні процеси, нейронні механізми, контекст та попередній досвід. Тому сучасна психологія не обмежується відтворенням класичної гештальт-моделі, а інтегрує її компоненти з новітніми когнітивними та нейробіологічними концепціями.

Таким чином, аналіз сучасних досліджень засвідчив, що гештальтпсихологія продовжує мати значний теоретичний та методологічний потенціал. Її принципи досі використовуються для пояснення сприйняття, мислення, інсайту, креативності та організації візуальної інформації. Проте, розуміння гештальтпсихології в європейській

науковій спільноті залишається недостатньо дослідженим, особливо щодо її історичного контексту, внеску її ключових постатей, теоретичних та методологічних викликів, з якими вона стикається, та подальшого розвитку її ідей у сучасній психології. Це підкреслює необхідність більш поглибленого та систематичного аналізу цих аспектів.

Виділення невирішеної частини проблеми. Незважаючи на значний теоретичний внесок гештальтпсихологів та численні сучасні дослідження, що вивчають їхній вплив на когнітивну психологію, перцептивну психологію та нейронауку, трансформація фундаментальних принципів гештальтпсихології в рамках сучасного європейського наукового простору залишається недостатньо дослідженою. Специфічні характеристики переосмислення ідей М. Вертхаймера, В. Келера та К. Коффки в сучасній психології, взаємозв'язок між класичними позиціями та новішими когнітивними та нейропсихологічними підходами, а також актуальність принципу цілісності (цілісності) для пояснення сучасних психічних процесів потребують подальшого уточнення. Необхідність систематичного аналізу цих аспектів визначає наукову проблему, що розглядається в цьому дослідженні.

Метою статті є визначення особливостей становлення гештальтпсихології в європейському науковому просторі, систематизація внеску її ключових представників та обґрунтування впливу основних гештальт-принципів на розвиток сучасної психології.

Наукова новизна. Наукова новизна полягає у систематизації та концептуальному уточненні особливостей трансформації основних положень гештальтпсихології в європейському науковому просторі, з урахуванням сучасних когнітивних і нейропсихологічних підходів. Набуло подальшого розвитку положення про актуальність принципу цілісності для пояснення сучасних психічних процесів і когнітивної діяльності.

Практичне значення. Практичне значення результатів полягає у можливості їх використання викладачами закладів вищої освіти, психологами та дослідниками під час підготовки навчальних курсів з історії та теорії психології, когнітивної психології й психології сприймання. Узагальнені положення щодо сучасної інтерпретації гештальт-принципів можуть бути використані для розроблення навчально-методичних матеріалів та поглиблення теоретичної підготовки здобувачів психологічної освіти.

Методологія

Методологічну основу цього дослідження складають історико-психологічний та системний підходи. Вони дозволяють зрозуміти гештальтпсихологію як цілісне наукове явище, простежити її розвиток у європейській науковій спільноті та визначити трансформацію її центрального внеску в сучасну психологію. Дослідження проводилося в кілька послідовних етапів: відбір та систематизація наукових джерел, аналіз класичної спадщини гештальтпсихології, зіставлення її положень із сучасними психологічними концепціями та узагальнення отриманих теоретичних результатів.

Методи дослідження. Для досягнення мети використано комплекс взаємопов'язаних теоретичних методів.

Історико-психологічний метод допоміг реконструювати ключові фази виникнення та розвитку гештальтпсихології в європейській науковій спільноті, визначити соціально-культурний та науковий контекст її виникнення, а також з'ясувати внесок М. Вертгеймера, В. Келера та К. Коффки в розвиток цієї галузі.

Було проведено теоретичний аналіз наукових джерел з метою визначення фундаментальних принципів гештальтпсихології, зокрема принципу цілісності, законів перцептивної організації, понять фігури та фону, інсайту та переструктуризації проблемних ситуацій. Аналіз охоплював як класичні праці представників гештальт-школи, так і сучасні міжнародні дослідження.

За допомогою порівняльного методу принципи класичної гештальтпсихології порівнювалися із сучасними підходами в когнітивній психології, перцептивній психології та нейропсихології. Це дозволило виявити принципи, які зберегли свою теоретичну актуальність, а також аспекти, які були переосмислені або інтегровані через сучасні наукові концепції.

Застосовано контент-аналіз наукових публікацій з метою визначення основних тематичних категорій сучасної інтерпретації гештальт-підходу: «цілісність», «перцептивна організація», «фігура та фон», «інсайт», «когнітивна організація» та «творче мислення». Це дозволило систематизувати сучасне застосування принципів гештальту.

Метод систематизації та класифікації допоміг згрупувати наукові позиції за ключовими напрямками: історико-теоретичні, перцептивні, когнітивні, нейропсихологічні та прикладні. Цей підхід дозволив структурувати сучасні підходи до гештальтпсихології та визначити сфери їх впливу на сучасну психологію.

Метод узагальнення та теоретичної інтерпретації використано для інтеграції результатів аналізу та формулювання висновків щодо трансформації гештальт психологічних ідей у сучасний науковий дискурс. На цій основі було з'ясовано сучасне значення принципу цілісності для пояснення перцептивних, мисленнєвих та когнітивних процесів.

Системний метод дозволив нам розглянути гештальтпсихологію не ізольовано, а в контексті інших галузей психології та суміжних наук, тим самим всебічно визначивши її теоретичний та методологічний вплив.

Результати

Становлення та розвиток гештальтпсихології розпочалися на початку ХХ століття та розгорталися в контексті інтенсивного пошуку нових теоретичних та методологічних основ психології. Європейська психологія того часу характеризувалася протистоянням різних підходів до пояснення психічних явищ. З одного боку, широке визнання отримали концепції, що розкладали психічну діяльність на окремі елементи та вивчали їх ізольовано; з іншого боку, поступово зростала потреба досліджувати психіку як організовану одиницю. Саме в цьому інтелектуальному контексті виникла гештальтпсихологія з її радикально іншим поясненням психічних процесів.

Фундаментальною ідеєю гештальтпсихології є те, що психічні явища не можуть бути задовільно пояснені простою механічною комбінацією окремих елементів. Цілісна структура має власні організаційні принципи, які визначають властивості її компонентів. Цей підхід був особливо очевидним у вивченні сприйняття, де прихильники гештальтпсихології продемонстрували, що люди сприймають не сукупність ізольованих сенсорних стимулів, а структуровані образи та зв'язки між ними.

Роботи Макса Вертгеймера [5] відіграють ключову роль у розвитку гештальтпсихології. Він продемонстрував необхідність дослідження психічних явищ у контексті їх структурної організації. У своїх «Дослідженнях з гештальт-теорії» М. Вертхаймер досліджував феномен видимого руху, відомий як фі-феномен, і показав, що цілісне сприйняття руху не може бути зведене до простого послідовного сприйняття окремих стимулів [5]. Ця робота лягла в основу однієї з теоретичних концепцій, що переосмислили елементаристський підхід до сприйняття.

Внесок М. Вертгеймера у розвиток концепції продуктивного мислення набув особливого значення. Він розглядав вирішення проблем не лише як послідовне виконання окремих операцій, а й як процес перетворення структури проблемної ситуації. У цьому випадку нове рішення виникає через перебудову взаємозв'язків між елементами проблеми. Він систематизував ці принципи у своїй книзі «Продуктивне мислення», в якій пов'язав продуктивне мислення зі здатністю розглядати проблему з

нової точки зору та встановлювати нові функціональні зв'язки між її компонентами [13].

Другою ключовою фігурою в гештальтпсихології був Вольфганг Келер, чиї роботи значно розширили поле досліджень. У той час як рання гештальтпсихологія зосереджувалася переважно на сприйнятті, В. Келер застосував принцип структурної організації до вивчення мислення та вирішення проблем. Його дослідження інтелектуальної поведінки мавп показали, що проблему можна вирішити, раптово встановивши новий зв'язок між ситуацією та засобами, доступними для її вирішення [6].

Феномен, який В. Келер описав як інсайт, став одним із найвідоміших понять у гештальтпсихології. На відміну від пояснення навчання як поступового накопичення індивідуальних реакцій, інсайт передбачає якісну зміну способу організації проблемної ситуації. Індивід не просто отримує нову реакцію, а радше структурує ситуацію новим способом, який дозволяє знайти рішення. В. Келер дав більш глибоке теоретичне обґрунтування цих тез у своїй роботі «Гештальтпсихологія», в якій він розглядав психічні процеси крізь призму структурної організації та взаємозв'язку між цілим та його частинами [6].

Курт Коффка зробив значний внесок у систематизацію гештальтпсихології. Він поширив принципи гештальтпсихології на широкий спектр психологічних явищ, включаючи сприйняття, розвиток, навчання та поведінку. У своїй книзі «Сприйняття: вступ до гештальт-теорії» [12] К. Коффка наголосив, що сприйняття структуроване і не може розглядатися як проста сума окремих сенсорних елементів. Більш систематичний виклад основ цієї теорії представлено в його фундаментальній праці «Принципи гештальтпсихології» [14].

Одним з найважливіших теоретичних внесків К. Коффки [12; 14] було розмежування фігури та фону, яке вважається одним з організуючих принципів перцептивного поля. Під час сприйняття деякі елементи висувуються на передній план і набувають статусу фігури, тоді як інші становлять фон. Такий підхід дозволив пояснити не лише структуру зорового сприйняття, але й характеристики вибіркової уваги та організації інформації. Ці концепції згодом були переосмислені в когнітивній психології та сучасних дослідженнях перцептивних процесів.

Отже, внесок ключових постатей гештальтпсихології можна систематизувати за кількома взаємопов'язаними напрямками. М. Вертгеймер [5; 13] зосередився на законах, що регулюють структурну організацію сприйняття та продуктивного мислення; В. Келер [6] розвинув положення про інсайт і переструктурування проблемної ситуації; К. Коффка [12; 14] систематизував гештальт-підхід і поширив його принципи на сприйняття, розвиток і навчання. Їхні праці сформували концептуальне ядро гештальт-психологічної думки та визначили її подальший вплив на психологічну науку.

Наступний крок дослідження передбачав комплексний аналіз джерел: історичний, психологічний, порівняльний та контент-аналітичний, що дозволило нам систематизувати основні принципи гештальтпсихології та визначити її розвиток у сучасній психології. Синтез цих даних дав п'ять основних напрямків сучасного розуміння гештальт-підходу: перцептивна психологія, когнітивна психологія, нейропсихологія, психологія креативності та прикладна психологія. Систематизовану інформацію подано у таблиці 1.

Як бачимо з таблиці 1, класичні основи гештальтпсихології не збереглися як цілісна концептуальна основа у сучасній психології, а натомість розвинулися в самостійні напрямки досліджень. Серед найпоширеніших є принцип цілісності, закономірності перцептивної організації та концепція інсайту.

Таблиця 1. Основні напрями трансформації ідей гештальтпсихології в сучасній психології

Класичне положення	Представники	Сучасний напрям розвитку	Основний зміст трансформації
Принцип цілісності	М. Вертгеймер, В. Келер, К. Коффка	Когнітивна психологія	Розгляд психічних процесів як результату структурної організації інформації
Закони перцептивної організації	М. Вертгеймер	Психологія сприймання	Дослідження механізмів групування та структурування візуальної інформації
Фігура і фон	К. Коффка, М. Вертгеймер	Когнітивні перцептивні дослідження та	Вивчення вибіркості уваги та виділення значущої інформації
Інсайт і реструктурування	В. Келер, М. Вертгеймер	Психологія мислення і творчості	Дослідження раптового знаходження нового способу розв'язання проблеми
Гештальт як цілісна структура	К. Коффка	Нейропсихологія та когнітивна наука	Пошук нейрокогнітивних механізмів інтеграції інформації
Принципи організації образу	М. Вертгеймер	Дизайн і цифрове середовище	Використання закономірностей сприймання у візуальній комунікації та дизайні

Джерело: сформовано авторами на основі[1-21].

Тематичний аналіз джерел показав, що сучасне застосування гештальт-теорії зосереджується переважно на трьох взаємопов'язаних аспектах: структуруванні перцептивної інформації, цілісній організації когнітивного досвіду та реструктуризації проблемних ситуацій у процесі мислення. Водночас класичне розуміння гештальтпсихології як комплексної теоретичної моделі дедалі більше розширюється завдяки результатам досліджень уваги, пам'яті, контексту, попереднього досвіду та нейрокогнітивних механізмів.

Розглянемо більш детально основні гештальт-принципи та їх трансформацію в сучасній психології

Фундаментальним принципом гештальтпсихології є цілісність, згідно з яким психічне явище набуває своїх властивостей у межах заданої структури. Цей принцип має

велике методологічне значення, оскільки він спрямовує дослідників не лише у дослідженні окремих компонентів психічної діяльності, але й у визначенні зв'язків та відносин, що пов'язують ці компоненти. У сучасній психології ця логіка проявляється у вивченні когнітивних систем, інтеграції інформації та взаємодії між сприйняттям, увагою, пам'яттю та мисленням [1; 2].

Ще одним важливим принципом є перцептивна організація. Гештальтпсихологи показали, що люди активно структурують сенсорну інформацію та поєднують окремі елементи у відносно зв'язні образи. Закономірності близькості, подібності, замкнутості, безперервності та спільної долі демонструють організовану природу сприйняття. Сучасна перцептивна психологія продовжує досліджувати механізми групування та організації інформації, інтегруючи класичні перспективи з розумінням ролі уваги, контексту, попереднього досвіду та когнітивної обробки [3; 4].

Вивчення мислення та вирішення проблем є центральним у трансформації гештальтпсихології. Концепція інсайту, розроблена в гештальтпсихології, залишається дуже актуальною для сучасних досліджень творчого мислення. Сучасні когнітивні підходи розглядають інсайт як складний процес, який може включати модифікацію уявлень про проблему, подолання функціональних фіксацій та встановлення нових зв'язків між одиницями інформації. Дослідження інсайту та творчого мислення також зосереджені на нейрокогнітивних механізмах, що лежать в основі спонтанного відкриття рішень [7].

Вплив гештальтпсихології також очевидний у розвитку когнітивної нейронауки. Сучасні дослідження психічних процесів все частіше розглядають сприйняття, увагу, пам'ять та мислення як взаємопов'язані компоненти єдиної когнітивної системи. Цей підхід не є прямим продовженням класичної гештальт-теорії, але концептуально базується на її критиці ізольованого аналізу психічних елементів. Сучасна нейронаука дозволяє нам розглядати питання, які гештальтпсихологи досліджували переважно на психологічному рівні, досліджуючи нейронні механізми інтеграції та організації інформації [8; 9].

Інший підхід передбачає застосування принципів гештальтпсихології до візуальної комунікації та цифрового інформаційного середовища. Принципи організації фігури та фону, близькості, подібності та структурної цілісності використовуються в дизайні візуальних повідомлень, користувацьких інтерфейсів та цифрових продуктів. У цьому випадку принципи гештальтпсихології вже не є цілісною психологічною теорією, а радше законами, що застосовуються до організації візуальної інформації, що враховують специфічні характеристики людського сприйняття [10; 11].

Таким чином, аналіз виникнення та розвитку гештальтпсихології показує, що її вплив на сучасну психологію виходить за межі суто історичного контексту. Фундаментальні принципи, встановлені на початку XX століття, були переосмислені та інтегровані в різні галузі сучасної психології. Серед найстійкіших є принцип цілісності, поняття структурної організації сприйняття, розмежування фігури та фону та концепція інсайту як результату реструктуризації проблемної ситуації.

Водночас сучасна психологія значно розширює класичну гештальт-концепцію психічних процесів. Хоча ранні гештальтпсихологи зосереджувалися переважно на внутрішній організації перцептивного поля, сучасні науковці досліджують взаємодію між сприйняттям, увагою, пам'яттю, попереднім досвідом, контекстом та діяльністю суб'єкта. Тому сучасний підхід до гештальтпсихології не слід розуміти як просте продовження класичної школи, а радше як трансформацію її основних ідей у рамках нових теоретичних та методологічних підходів.

Обговорення

Інтерпретація результатів. Отримані в ході дослідження результати засвідчили, що гештальтпсихологія займає особливе місце в історії європейської психології. Її виникнення тісно пов'язане з розвитком методологічних підходів у вивченні психіки. Встановлено, що основною характеристикою цієї школи є відмова від пояснення психічних явищ через механічне поєднання окремих елементів і перехід до концептуалізації таких явищ як структурно організованих цілісностей. Ця методологічна переорієнтація пояснює постійний вплив гештальт-принципів на різні галузі сучасної психології.

Систематизація наукових праць провідних гештальтпсихологів показала, що розвиток цього напрямку базується на взаємодоповнюючих роботах М. Вертгеймера, В. Келера та К. Коффки. М. Вертгеймер заклав експериментальну основу для вивчення цілісної організації сприйняття та продемонстрував важливість структурного підходу для аналізу психічних процесів [5; 13]. В. Келер поширив гештальт-принципи на сферу мислення та вирішення проблем, пов'язавши інтелектуальну діяльність з реструктуризацією проблемної ситуації та виникненням інсайту [6]. К. Коффка систематизував основні принципи гештальт-теорії та продемонстрував їхню застосовність до пояснення сприйняття, розвитку та поведінки [12; 14].

Непослідовне представлення різних гештальт-принципів у сучасному науковому дискурсі, як це спостерігається в цьому дослідженні, можна пояснити специфічним розвитком психології. Найбільш послідовні принципи стосуються перцептивної та когнітивної організації інформації. Це пояснюється тим, що сучасна когнітивна психологія переважно досліджує механізми обробки, структурування та інтеграції інформації. Отже, класичне розуміння гештальту еволюціонувало в бік більш повного розуміння когнітивних процесів, які розглядаються як взаємопов'язані компоненти єдиної системи.

Принцип цілісності також зберігає свою методологічну актуальність, але його сучасна інтерпретація відрізняється від класичної. У той час як ранні прихильники гештальтпсихології зосереджувалися переважно на внутрішніх моделях організації перцептивного поля, сучасні дослідження розглядають вплив попереднього досвіду, контексту, мотивації, уваги та діяльності суб'єкта. Тому незмінне значення гештальт-теорії в сучасній психології ґрунтується не на простому відтворенні класичних концепцій, а на їх теоретичній трансформації, адаптованій до нових методологічних та технологічних можливостей психології.

Результати аналізу інсайту та реструктуризації проблеми демонструють актуальність гештальт-підходу до мислення та креативності. Менше значення, яке надається цій категорії порівняно з перцептивною організацією, можна пояснити тим, що сучасна психологія розглядає інсайт не як універсальний та незалежний механізм, а як складний процес, пов'язаний з пам'яттю, увагою, когнітивною гнучкістю та модифікацією представлення проблеми. Водночас фундаментальна ідея В. Келера про раптові відкриття рішень через реструктуризацію ситуації зберігає свою повну концептуальну актуальність для сучасних досліджень творчого мислення [6].

Результати отримані в ході наукової розвідки також свідчать про те, що вплив гештальтпсихології виходить далеко за межі традиційних психологічних питань. Принципи близькості, подібності, замкнутості та сприйняття фігури на фоні широко застосовуються в дослідженнях візуальної комунікації, дизайну та цифрових інтерфейсів. Це конкретне застосування демонструє універсальність окремих моделей перцептивної організації та їх актуальність у контексті сучасного інформаційного суспільства.

Порівняння з іншими дослідженнями. Отримані результати загалом узгоджуються з класичними позиціями М. Вертгеймера [5; 13], В. Келера [6] та К. Коффки [12; 14],

згідно з якими психічні явища внутрішньо структуровані та не можуть бути повністю пояснені шляхом аналізу їх окремих елементів. Водночас сучасна психологія значно розширила теоретичні рамки класичного гештальт-підходу.

Зокрема, результати цього дослідження узгоджуються з позицією Е. Гольдштейна [1], який розглядає когнітивні процеси в їх взаємозв'язку та наголошує на активній ролі особистості в організації та інтерпретації інформації. М. Айзенк та М. Кін [2] застосовують подібний підхід, аналізуючи сприйняття, увагу, пам'ять та мислення як взаємопов'язані процеси когнітивної діяльності. Це підтверджує висновок дослідження про те, що принцип цілісності отримав подальший розвиток у сучасній когнітивній психології.

Висновки щодо важливості перцептивної організації також узгоджуються з сучасними дослідженнями в перцептивній психології (Дж. Вулф та ін.) [3]. Сприйняття розглядається як активний процес відбору та організації інформації, що значно розширює класичну гештальт-концепцію. На відміну від ранніх прихильників гештальтпсихології, сучасні автори надають більшого значення ролі нейронних механізмів, вибіркової уваги та попереднього досвіду. Це пояснює різницю між класичною та сучасною інтерпретацією принципів перцептивної організації.

Погляди на збереження інсайту відповідають даним сучасних досліджень, які провели Дж. Куніос і М. Біман. [7], які пов'язують раптове відкриття рішення з особливостями нейрокогнітивної організації мислення. На відміну від В. Келера [6], сучасні автори пояснюють інсайт не лише через реструктуризацію проблемної ситуації, але й через складну взаємодію семантичної пам'яті, уваги та нейронної активності. Тому сучасні дані не суперечать гештальт-пропозиціям щодо реструктуризації, а радше уточнюють механізми, що лежать в основі цього процесу.

Погляди на збереження інсайту відповідають даним сучасних досліджень, які провели Дж. Куніос і М. Біман [7]. На відміну від класичної гештальтпсихології, сучасна когнітивна нейронаука дозволяє досліджувати фізіологічні механізми інтеграції інформації. Однак обидва підходи визнають, що психічні функції є результатом складної взаємодії компонентів системи.

Результати нашого дослідження дещо відрізняються від підходів, які розглядають гештальтпсихологію переважно як історичну фазу в розвитку психології. Аналіз показав, що сфера її застосування не обмежується історичним та науковим контекстом. Основні принципи гештальт-теорії продовжують застосовуватися у модифікованій формі – у сучасній когнітивній психології, нейропсихології, психології креативності та прикладних дослідженнях організації візуальної інформації. Ця різниця пояснюється інтегрованим підходом, який ми застосували у дослідженні, що дозволило простежити не лише історичний розвиток цієї наукової школи, але й еволюцію її теоретичних позицій.

Таким чином, здійснене порівняння результатів класичних та сучасних досліджень підтверджує спадкоємність між основними ідеями гештальтпсихології та сучасними концепціями розумової діяльності. Однак ця спадкоємність не є буквальною, а радше концептуально-трансформаційною.

Наукова новизна (розгорнуто). Наукова новизна отриманих результатів полягає у всебічному розгляді гештальтпсихології як історично сформованого європейського наукового напрямку та як джерела концептуальних принципів, що продовжують формувати розвиток сучасної психології.

Вперше проведено комплексне теоретико-аналітичне дослідження, яке систематизувало зв'язки між розвитком гештальтпсихології в рамках європейської наукової спільноти, науковим внеском її провідних діячів та сучасними тенденціями трансформації її фундаментальних принципів.

Запропоновано узагальнення сучасного розуміння основ гештальтпсихології, що охоплює такі суттєві категорії, як цілісність, перцептивна організація, фігура та фон, інсайт та реструктуризація, когнітивна організація. Це дозволило визначити сфери, в яких класичні ідеї мають найбільшу концептуальну актуальність.

Наукове розуміння впливу гештальтпсихології на сучасну психологію збагатилося завдяки її розгляду не як прямого продовження класичної психології, а як процесу трансформації, властивого когнітивній психології, перцептивній психології, нейропсихології та психології креативності. Що призвело до подальшого розвитку концепції цілісності як методологічної основи вивчення психічних процесів.

Було уточнено, що поняття цілісності в його сучасному розумінні охоплює не лише структурну організацію психічного явища, але й враховує контекст, попередній досвід, когнітивну діяльність та нейрофізіологічні механізми.

Практичне значення (розгорнуто). Практична цінність цього дослідження полягає в його потенційному застосуванні у навчальній, науково-дослідній та прикладній психологічній діяльності.

Науково-педагогічні працівники закладів вищої освіти можуть використовувати отримані результати під час викладання таких дисциплін: «Загальна психологія», «Історія психології», «Когнітивна психологія», «Перцептивна психологія» та «Психологія мислення». Систематичний аналіз розвитку гештальтпсихології та внеску її прихильників може бути інтегрований у лекції, семінари, підручники та навчально-методичні матеріали.

Для здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Психологія» результати дослідження можуть слугувати теоретичною основою для розуміння генези сучасних когнітивних концепцій і взаємозв'язку між класичними психологічними школами та сучасними науковими підходами.

Науковці можуть використовувати ці висновки для розробки теоретичних моделей сприйняття, мислення, креативності та організації когнітивної інформації. Запропонована систематизація дозволяє виявити концептуальні витоки різних сучасних психологічних концепцій та простежити розвиток класичних наукових ідей.

Узагальнені загальні принципи організації візуальної інформації також мають практичне застосування. Ці методи можуть бути використані фахівцями в галузі цифрового дизайну, розробки інтерфейсів, візуальної комунікації та створення навчального контенту. Застосування принципів цілісності, близькості, подібності та зв'язків фігура-фон сприяє створенню інформаційного середовища, яке відповідає принципам людського сприйняття.

Таким чином, результати цього дослідження можуть бути застосовані у фундаментальних психологічних дослідженнях, освітній діяльності та практичному застосуванні, долаючи розрив між історичною спадщиною психології та сучасними розробками в науковій психології.

Висновки

Отже, в ході нашої наукової розвідки:

- Встановлено, що розвиток гештальтпсихології в європейській науковій спільноті був зумовлений методологічною потребою подолати елементалістський підхід до пояснення психічних явищ. Її фундаментальною характеристикою є ствердження принципу цілісності, згідно з яким психічні процеси мають притаманну структуру і не можуть бути зведені до механічної суми окремих елементів.

- Визначено, що теоретичні та методологічні основи гештальтпсихології були закладені взаємодоповнюючими науковими підходами М. Вертгеймера, В. Келера та К. Коффки. М. Вертгеймер продемонстрував структурну природу сприйняття та продуктивного мислення; В. Келер розробив концепції інсайту та реструктуризації

проблеми; а К. Коффка систематизував гештальт-теорію та поширив її принципи на вивчення сприйняття, розвитку та поведінки.

- Обґрунтовано, що наріжними каменями для перенесення ідей гештальтпсихології в сучасну психологію є вивчення перцептивної та когнітивної організації інформації, принципу цілісності, інсайту та реструктуризації проблемних ситуацій. Це демонструє постійну актуальність концептуального потенціалу гештальтпсихології в сучасному науковому дискурсі.

- Доведено, що гештальтпсихологія здійснила трансформаційний вплив на сучасну психологію. Класичні концепції не відтворюються у первісному вигляді, а радше інтегруються в когнітивну психологію, перцептивну психологію, когнітивну нейронауку, психологію креативності та прикладні дослідження в галузі візуальної комунікації.

- Уточнено, що сучасна інтерпретація принципу цілісності є значно більш повною, ніж класична, оскільки вона розглядає структурну організацію інформації в контексті когнітивного середовища, попереднього досвіду, уваги та діяльності суб'єкта. Це підтверджує методологічну спадкоємність між гештальтпсихологією та сучасними системними підходами до вивчення психічних процесів.

Перспективою подальших досліджень є поглиблене вивчення трансформації принципів гештальтпсихології в сучасну когнітивну нейронауку, цифрову екологічну психологію та дослідження взаємодії людини та штучного інтелекту. Систематичний бібліометричний та контент-аналітичний огляд сучасних англomовних публікацій також був би перспективним для кількісної оцінки представленості концепцій гештальтпсихології в різних галузях психології.

Список використаних джерел

1. Goldstein E. B. Cognitive Psychology: Connecting Mind, Research, and Everyday Experience. Cengage Learning, 2015. URL: https://archive.org/details/cognitivepsychol0000gold_a9a4/page/n1/mode/2up
2. Eysenck M. W., Keane M. T. Cognitive Psychology: A Student's Handbook. 8th ed. Routledge, 2020. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781351058513>
3. Wolfe J. M., Kluender K. R., Levi D. M. et al. Sensation & Perception. Oxford University Press, 2015. URL: <https://archive.org/details/sensationpercept0004wolf/page/n5/mode/2up>
4. Palmer S. E. Vision Science: Photons to Phenomenology. MIT Press, 1999. URL: <https://archive.org/details/visionsciencepho0000palm>
5. Wertheimer M. Untersuchungen zur Lehre von der Gestalt II. *Gestalt Theory*. 2017. Vol. 39(1). P. 79-89. DOI: <https://doi.org/10.1515/gth-2017-0007>
6. Köhler W. Gestalt Psychology: An Introduction to New Concepts in Modern Psychology. New York: Liveright, 1947. URL: <https://archive.org/details/gestaltpsycholog00kh>
7. Kounios J., Beeman M. The Eureka Factor: Aha Moments, Creative Insight, and the Brain. Penguin, 2020. URL: <https://archive.org/details/eurekafactoraham0000koun>
8. Ward J. The Student's Guide to Cognitive Neuroscience. 4th ed. Routledge, 2019. URL: <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9781351035187/student-guide-cognitive-neuroscience-jamie-ward>
9. Gazzaniga M. S., Ivry R. B., Mangun G. R. Cognitive Neuroscience: The Biology of the Mind. 6th ed. W. W. Norton, 2014. URL: https://archive.org/details/cognitiveneurosc04edgazz_g5z7/page/n1/mode/2up
10. Lidwell W., Holden K., Butler J. Universal Principles of Design. Gloucester: Rockport Publishers, 2003. 424 p.

11. Johnson J. Designing with the Mind in Mind: Simple Guide to Understanding User Interface Design Guidelines. 3rd ed. Morgan Kaufmann, 2014. URL: https://archive.org/details/designingwithmin0000john_p9w0
12. Koffka K. Perception: An Introduction to the Gestalt-Theorie. *Psychological Bulletin*. 1922. Vol. 19(10). P. 531–585. DOI: <https://doi.org/10.1037/h0072422>
13. Wertheimer M. Productive Thinking. New York: Harper & Brothers. 1959. URL: <https://archive.org/details/productivethinki0000wert>
14. Koffka, K. Principles of Gestalt Psychology. New York: Harcourt, Brace and Company. 1935. URL: <https://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.7888/page/n1/mode/2up>
15. Петрушенко В. Антропологічна парадигма в юридичній психології: когнітивний аспект. *Психологічний журнал*. 2026. Вип. 12(2). С. 66–79. DOI: <https://doi.org/10.31108/1.2026.12.2.6>
16. Семененко І. В. Роль критичного мислення у формуванні ефективних стратегій дизайн-мислення для розвитку бізнесу: кваліфікаційна робота: 053 – Психологія .НУ «Чернігівська політехніка», Кафедра психології. Чернігів, 2026. 88 с. URL: <https://ir.stu.cn.ua//handle/123456789/35898>
17. Сазанішвілі З. В., Мацюк І. М., Кононенко Г. А. Роль дизайн-мислення в процесі ребрендингу для здобувачів вищої освіти інженерних спеціальностей. *Вісник Харківського національного автомобільно-дорожнього університету*. 2026. № 112. С. 47–55. DOI: <https://doi.org/10.30977/BUL.2219-5548.2026.112.0.47>
18. Петровська А. О. Стратегія навчання проєктування сценічного костюма на основі принципів візуального сприйняття. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2026. Вип. 30. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.20187873>
19. Будник Д., Погрібна А. Гештальт-терапія як сучасний метод психотерапії кризових станів. *Collection of Scientific Papers «SCIENTIA»*, (November 22, 2024; Athens, Greece). С. 334–336. URL: <https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/2241>
20. Железнякова Ю. В., Залановська, Л. І. Феноменологічний підхід як основа гештальт-терапії. *Журнал сучасної психології*. 2024. №1. С. 70–78. DOI: <https://doi.org/10.26661/2310-4368/2024-1-8>
21. Заборовська І. Р., Туриніна О. Л. Особливості застосування гештальт-терапевтичного методу в подоланні психологічних труднощів клієнтів. *Сучасна медицина, фармація та психологічне здоров'я*. 2021. №2(3). С. 54–66. DOI: <https://doi.org/10.32689/2663-0672-2019-2-3-54-66>

References

1. Goldstein E. B. (2015). Cognitive Psychology: Connecting Mind, Research, and Everyday Experience. Cengage Learning. URL: https://archive.org/details/cognitivepsychol0000gold_a9a4/page/n1/mode/2up
2. Eysenck M. W., Keane M. T. (2020). Cognitive Psychology: A Student's Handbook. 8th ed. Routledge. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781351058513>
3. Wolfe J. M., Kluender K. R., Levi D. M. et al. (2015). Sensation & Perception. Oxford University Press. URL: <https://archive.org/details/sensationpercept0004wolf/page/n5/mode/2up>
4. Palmer S. E. (1999). Vision Science: Photons to Phenomenology. MIT Press. URL: <https://archive.org/details/visionsciencepho0000palm>
5. Wertheimer M. (2017). Untersuchungen zur Lehre von der Gestalt II. *Gestalt Theory*, 39(1), 79–89. DOI: <https://doi.org/10.1515/gth-2017-0007>
6. Köhler W. (1947). Gestalt Psychology: An Introduction to New Concepts in Modern Psychology. New York: Liveright. URL: <https://archive.org/details/gestaltpsycholog00kh>

7. Kounios J., Beeman M. (2020). The Eureka Factor: Aha Moments, Creative Insight, and the Brain. Penguin. URL: <https://archive.org/details/eurekafactoraham0000koun>
8. Ward J. (2019). The Student's Guide to Cognitive Neuroscience. 4th ed. Routledge. URL: <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9781351035187/student-guide-cognitive-neuroscience-jamie-ward>
9. Gazzaniga M. S., Ivry R. B., Mangun G. R. (2014). Cognitive Neuroscience: The Biology of the Mind. 6th ed. W. W. Norton. URL: https://archive.org/details/cognitiveneurosc04edgazz_g5z7/page/n1/mode/2up
10. Lidwell W., Holden K., Butler J. (2003). Universal Principles of Design. Gloucester: Rockport Publishers.
11. Johnson J. (2014). Designing with the Mind in Mind: Simple Guide to Understanding User Interface Design Guidelines. 3rd ed. Morgan Kaufmann. URL: https://archive.org/details/designingwithmin0000john_p9w0
12. Koffka K. (1922). Perception: An Introduction to the Gestalt-Theorie. *Psychological Bulletin*, 19(10), 531–585. DOI: <https://doi.org/10.1037/h0072422>
13. Wertheimer M. (1959). Productive Thinking. New York: Harper & Brothers. URL: <https://archive.org/details/productivethinki0000wert>
14. Koffka, K. (1935). Principles of Gestalt Psychology. New York: Harcourt, Brace and Company. URL: <https://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.7888/page/n1/mode/2up>
15. Petrushenko V. (2026). Antropolohichna paradyhma v yurydychnii psykholohii: kohnityvnyi aspekt [The Anthropological Paradigm in Legal Psychology: The Cognitive Aspect]. *Psykhologichnyi zhurnal – Psychological Journal*, 12(2), 66–79. DOI: <https://doi.org/10.31108/1.2026.12.2.6> [in Ukrainian].
16. Semenenko I. V. (2026). Rol krytychnoho myslennia u formuvanni efektyvnykh stratehii dyzain-myslennia dlia rozvytku biznesu [The Role of Critical Thinking in Developing Effective Design Thinking Strategies for Business Growth]: kvalifikatsiina robota: 053 – Psykhologhiia .NU «Chernihivska politehnika», Kafedra psykholohii. Chernihiv. URL: <https://ir.stu.cn.ua//handle/123456789/35898> [in Ukrainian].
17. Sazanishvili Z. V., Matsiuk I. M., Kononenko H. A. (2026). Rol dyzain-myslennia v protsesi rebrendynhu dlia zdobuvachiv vyshchoi osvity inzhenernykh spetsialnostei [The Role of Design Thinking in the Rebranding Process for Engineering Students]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho avtomobilno-dorozhnoho universytetu – Bulletin of Kharkiv National Automobile and Highway University*, 112, 47-55. DOI: <https://doi.org/10.30977/BUL.2219-5548.2026.112.0.47> [in Ukrainian].
18. Petrovska A. O. (2026). Stratehiia navchannia proiektuvannia stsenichnoho kostiuma na osnovi pryntsypiv vizualnoho spryiniattia [A Strategy for Teaching Stage Costume Design Based on the Principles of Visual Perception]. *Pedahohichna Akademiia: naukovy zapysky – Pedagogical Academy: Scientific Notes*, 30. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.20187873> [in Ukrainian].
19. Budnyk D., Pohribna A. (2024). Heshtalt-terapiia yak suchasnyi metod psykhoterapii kryzovykh staniv [Gestalt Therapy as a Modern Method of Psychotherapy for Crisis Situations]. *Collection of Scientific Papers «SCIENTIA»*, (November 22, 2024; Athens, Greece), 334–336. URL: <https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/2241> [in Ukrainian].
20. Zhelezniakova Yu. V., Zalanovska, L. I. (2024). Fenomenolohichni pidkhid yak osnova heshtalt-terapii [The Phenomenological Approach as the Foundation of Gestalt Therapy]. *Zhurnal suchasnoi psykholohii – Journal of Contemporary Psychology*, 1, 70-78. DOI: <https://doi.org/10.26661/2310-4368/2024-1-8> [in Ukrainian].
21. Zaborovska I. R., Turynina O. L. (2021). Osoblyvosti zastosuvannia heshtalt-terapevtychnoho metodu v podolanni psykholohichnykh trudnoshchiv kliientiv [Features of Applying the Gestalt Therapy Method to Help Clients Overcome Psychological Difficulties].

Modern Medicine]. *Suchasna medytsyna, farmatsiia ta psykhologichne zdorovia – Pharmacy, and Mental Health*, 2(3), 54-66. DOI: <https://doi.org/10.32689/2663-0672-2019-2-3-54-66> [in Ukrainian].